

Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége

MOSZ Javaslatok a 2018-ban megalakult kormány számára

A sikeres magyar agrárium nem csak a mezőgazdaságból élők érdeke, hanem mindannyiunk közös ügye, az ország kiemelt prioritása.

A modern mezőgazdaságban a termelési szükségletek és a fenntarthatósági kritériumok együttes kielégítése miatt elkerülhetetlen az új technológiák megjelenése, aminek következtében a jövő mezőgazdasága már messze túllép a földművelés klasszikus keretein. Tekintettel arra, hogy ezen új technológiák alkalmazása jelentős tőkeköltséggel járnak, a hatékonyság és a beruházások megtérülése a versenyképes mezőgazdaság fő orientációs faktora.

A kibocsátást tekintve a magyar agrárium egyre nagyobb értéket állít elő, valójában az ágazatot szerkezeti problémák jellemzik, és komoly ellentmondások terhelik.

A magyar mezőgazdaság a versenyben nem csak Nyugat-Európával, hanem Kelet-Európával szemben is lemaradóban van. Jó adottságaink ellenére terméshozamaink és fajlagos mutatóink nagyságrendekkel elmaradnak a versenyképesnek tekinthető teljesítménytől, mezőgazdaságunk technikai és technológia színvonala alacsonyabb, mint versenytársainké.

A mezőgazdaság nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ágazat. A bruttó hazai össztermék ugyan csak kis százalékát állítja elő, azonban vidéken kiemelkedő fontossággal bír, annak elválaszthatatlan, szerves részét képezi. Társadalmilag és gazdaságilag is meghatározóvá a mezőgazdaság csak akkor válhat, ha generálisan képes versenyképesnek tekinthető fajlagos mutatókat és átlaghozamokat tartósan teljesíteni. Ez csak akkor sikerülhet, ha a mezőgazdaságra - új megközelítésként - versenyágazatként tekintünk.

A magyar mezőgazdaságnak ugyanakkor elvitathatatlanul vannak szociális vetületei is. A valódi gazdasági tevékenységtől ezt a funkciót azonban élesen el kellene választani. A KSH által mért mintegy 370 ezer „mezőgazdasági üzem” (egyéni gazdaság és gazdasági szervezet) közül mintegy 50 ezer gazdaság állítja elő a magyar mezőgazdasági kibocsátás döntő részét és biztosítja az export árualapot, melyek többsége képes legálisan és állandó jelleggel foglalkoztatni. Az ő estükben, azaz az árutermelésnél a piaci koordinációt kell előtérbe helyezni, s biztosítani kell az ágazati szereplők egyenjogúságát és a versenysemlegességet. A vállalkozás formája nem lehet ok különbségtételre a mezőgazdasági szereplők között.

A szociális mezőgazdaság esetében ugyanakkor az állam beavatkozására van szükség annak érdekében, hogy a saját fogyasztásra, vagy csak kiegészítő jelleggel

értékesítésre termelők munkája is - méltányos jövedelem formájában - elismerésre kerüljön.

A Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége Elnöksége megfogalmazta azokat a javaslatait, melyek megvalósítása érdemben hozzájárulhatnak a mezőgazdaság fejlődéséhez és a sikeres magyar agrárium létrejöttéhez.

1. Földügyek

A magyar árutermelő mezőgazdaság legnagyobb kincse és egyben a jogalkotó által generált legnagyobb problémája is a termőföld. Ezen belül is a szabályozás okozta bizonytalanság, amely a kisebb- és nagyobb termelőket egyaránt sújtja. A termelési sajátosságok és az ahhoz kapcsolódó kockázatok miatt az ágazat számára kritikus tényező a kiszámíthatóság és a tervezhetőség.

Hazánkban a földhasználat és a földtulajdonlás elválik egymástól. Miközben a földtulajdonosok száma – a rendszerváltást követő „kárpótlás” következményeként - mintegy másfél millió fő, a földhasználó személyek, valamint szervezetek (földalapú támogatást igénybe vevők) száma pedig mintegy 175 ezer. Ennek következtében jelenleg a művelt területek több mint fele bérelt, illetve egyéb jogcímen, nem a tulajdonos által használt terület.

A sikeres mezőgazdasági árutermelés kiegyensúlyozott földpiacot kíván. ehhez álláspontunk szerint mindenekelőtt arra van szükség, hogy a földet megművelők teljes köre földművesnek minősüljön, ezáltal földtulajdon szerzésre jogosult legyen. Ehhez javasoljuk a mezőgazdasági termelőszervezetek tagjai és alkalmazottai is földművesnek minősüljenek (ha kéri a földművesként történő nyilvántartásba vételüket), valamint javasoljuk a mezőgazdasági tevékenységet folytató jogi személyek földtulajdonszerzését – az európai gyakorlattal összhangban – lehetővé tenni.

A hatályos szabályozás ugyanakkor nem biztosítja, hogy a termőföld hosszútávon a bérlő használatában maradjon. Ennek oka a bérlővédelmi garanciák hiánya. A stabil földhasználat hiánya a modernizációs törekvéseket ellehetetleníti, mivel nem tervezhető olyan, évtizedes távlatokban rentábilis beruházások megtérülése és így finanszírozása, mint az öntözési infrastruktúra létesítése, az ültetvénytelepítés vagy az állattartó telepek korszerűsítése, illetve építése.

A földforgalmi törvény alapesetben az újonnan megvásárolt földterületek vonatkozásában előírja az új tulajdonos művelési kötelezettségét, ami hosszútávon a bérleti rendszer megszűnését eredményezi. Ez a mezőgazdasági termelés szempontjából nem kedvező, mivel - bár a jelenlegi finanszírozási környezetben ez nem magától értetődő, de - a termőföld tulajdonjogának megszerzése jelentős

tőkelekötéssel jár, ami forrást von el a termelőtevékenység finanszírozásától, a modernizációtól.

A földtulajdonosok jelenleg nem adhatják bérbe annak a mezőgazdasági vállalkozásnak vásárolt földjüket, amelynek résztulajdonosai, tagjai vagy alkalmazottai. Ehhez jelenleg az kell, hogy a vállalkozásban legalább 25 százalékos tulajdoni részesedéssel rendelkezzenek. Javasoljuk, hogy földtulajdonos dönthessen úgy, hogy vállalkozása, munkahelye számára adja bérbe földjét, javasoljuk azt is, hogy ezen földterületek vonatkozásában a birtokmaximum ne érvényesüljön. A mezőgazdasági vállalkozás tagjai, tulajdonosai, alkalmazottai közös használatot választhassanak.

Magyarországon jelentős az osztatlan közös földterületek nagysága. Az ilyen területek használatának biztosítása irreális mértékű bürokratikus teherrel jár, a jelenlegi szabályozás életidegen, sok esetben teljesíthetetlen előírásokat tartalmaz. A mezőgazdasági hasznosítás elősegítése érdekében javasoljuk, hogy az osztatlan területek bérbeadásánál, használati megosztásánál, öntözési beruházás esetén és ültetvénytelepítésnél is elegendő legyen a tulajdonostársak egyszerű többsége, valamint hogy a döntéshozatal során minden eljárásban érvényesüljön az a vélelem, hogy a határidőben nem nyilatkozó, ismeretlen helyen tartózkodó vagy egyéb okból elérhetetlen tulajdonostárs hozzájárulását megadottnak kell tekinteni.

Az osztatlan közös tulajdon megszüntetése, illetve a tulajdonostársak számának csökkentése, azaz a birtoktestek elaprózódásának megfékezése és a folyamat megfordítása, azaz a birtokkoncentráció növelése régóta politikai szándék, ami szakmailag is indokolt. Ezért a MOSZ javasolja:

- öröklési szabályok módosítását, hogy az egy örökösnek jutó termőföld nagysága ne lehessen egy meghatározott méretnél kisebb, például öt hektárnál. Osztatlan közös tulajdonban lévő ingatlanból önálló ingatlan kimérésre csak akkor kerülhessen sor, ha az önálló helyrajzi számra kerülő ingatlan nagysága elér például legalább három hektárt.

- osztatlan közös tulajdon kimérése előtt indokolt szorgalmazni és ösztönözni a földcsere lehetőségét a részarány tulajdonosok között. Javasoljuk emellett, hogy a földművesnek nem minősülő magánszemély, valamint a jogi személy is élhessen a csere eszközével.

- az osztatlan közös tulajdonban lévő földrészletek adatváltozásai (kimérés, öröklés, adásvétel stb.) esetében a földhivatalok hivatalból vezessék át a földrészlettel kapcsolatos megváltozott adatokat.

- a földhasználó ügyféli minőségét ismerjék el az általa használt földeket érintő valamennyi hatósági eljárásban, ideértve a kimérést is.

2. Vízügy, öntözés

Versenyképes agrárgazdaság hatékony és víztakarékos, valamint fenntartható öntözés nélkül nem elképzelhető. Az egyre hektikusabbá és szélsőségesebbé váló időjárás miatt az élelmiszerellátás biztonságának megteremtése szempontjából az elkövetkező évtizedekben elkerülhetetlen az öntözött területek arányának növelése.

Az elmúlt időszakban az öntözési infrastruktúra leépült, az árkok, elvezetők, csatornák jelenleg elhanyagoltak, emellett az öntözés jogi szabályozása sem megfelelő. A termőföld hatályos szabályozása sem támogatja a földhasználó beruházásait, mivel semmilyen garanciát nem ad az öntözéssel összefüggő, hosszú távú beruházások megtérülésére.

Az öntözés arányának növeléséhez az állami tulajdonú öntözési infrastruktúra rendbehozatala nem megkerülhető. Javasoljuk, hogy állam az öntözési hálózatot országos szinten építse ki és ennek részeként létesítsenek településenként (vízfolyásonként) öntözési célú víztározókat. Javasoljuk a mezőgazdasági termelők vízhasznosítását egy támogatott szervezeti keretbe irányítani (társulás, egyesület).

A termelői beruházások ösztönzése érdekében – a bürokratikus akadályok felszámolása mellett - legfontosabb feladatként javasoljuk a földhasználó hosszú távú használatát biztosítani, valamint az osztatlan közös földtulajdon vonatkozásában az öntözési beruházásokat támogató jogi környezet és ösztönzési rendszer kialakítását.

Az elmúlt időszakban pozitív folyamatok indultak be a kutak létesítése kapcsán, ugyanakkor a hatályos szabályozásban ennek még eredménye nincs. A vízilétesítmény megépítéséhez, átalakításához, használatbavételéhez és üzemeltetéséhez vízjogi engedélyre van szükség, melynek megszerzése jelentős bürokratikus- és költségteherrel jár. Javasoljuk a szabályozás egyszerűsítését és a hiányzó jogszabályok megalkotását, az eljárási költségek csökkentését.

3. Munkerőpiac

A jelenlegi munkaerő piaci folyamatok a mezőgazdasági termelést érdemben veszélyeztetik. Ma már nem csak a szakképzett, de alkalmi munkaerőből is hiány van. Az agrárgazdasági tevékenység sajátosságait a Munka Törvénykönyve (Mt.), valamint az adó- és társadalombiztosítási szabályok is figyelmen kívül hagyják és még mindig jelentős bürokrácia sújtja az agrárfoglalkoztatást. Mindeközben a legális, állandó foglalkoztatást az agrárszabályozás hátrányos megkülönböztetése terheli. Javasoljuk a Mt.-ben a mezőgazdasági ágazatra az általánosnál rugalmasabb eltérő munkaszervezési szabályozás kidolgozását. (Pl. munkaidő beosztás, pihenőidő stb.)

Mivel a mezőgazdaságban jellemzően nincs egész éves foglalkoztatási lehetőség, javasoljuk, hogy az adott évben 1500 órás időtartamú mezőgazdasági munkavégzés után a munkavállaló a tárgyév egészére szerezze meg a társadalombiztosítási jogosultságot.

2017-ben és 2018-ban a jelentős minimálbér és garantált bérminimum emelés és az ennek okán fellépő bérnyomás komoly nehézséget okozott a legálisan foglalkoztató gazdaságoknak, különösen a hátrányos helyzetű régiókban működő, állattenyésztő üzemeknek. Az ágazati szereplők számára elérhető, a mezőgazdasági foglalkoztatottak után igénybe szociális hozzájárulási adókedvezmény felső határa nem követte a béremeléseket, aminek következtében elvesztette eredeti funkcióját. Javasoljuk a 100 ezer Ft-os korlát érdemi emelését, amely alapján a kedvezmény érvényesíthető, például a KSH által a „mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat” gazdasági ágban mért, a tárgyévet két évvel megelőző, éves rendszeres havi bruttó átlagkereset legyen a korlát.

A támogatásvonás intézménye a legnagyobb mezőgazdasági foglalkoztatókat sújtja, s ezen belül is különösen nagy terhet ró a nagy élőmunkaerőigényű állattenyésztésre. Az állattenyésztés preferált ágazat, ugyanakkor a kormány támogatáspolitikája, a bérek további emelése ezekben a gazdaságokban a foglalkoztatás csökkenésével és a tevékenység leépítésével járhat. Az állandó, legális foglalkoztatás ösztönzése érdekében a támogatások felső határának meghatározásakor a foglalkoztatáshoz kapcsolódó költséget javasoljuk korrigáló tényezőként elismerni.

A szakképzett munkaerő hiánya egyre komolyabb versenyhátrányt okoz a mezőgazdasági termelőknek. Ha a vállalkozások és a képzőhelyek együttműködését megerősítjük, a munkáltatók saját, a képzéssekkel szemben támasztott igényei a munkaerő utánpótlásban megjelenhetnek. Javasoljuk ezért a szakképzési hozzájárulás rendszerének felülvizsgálatát és olyan felhasználási szabályokat, ahol a vállalkozások és a képzőintézmények közös oktatási programjai finanszírozására lehetőség nyílik.

4. Adó- és támogatáspolitikai

A vidék az elmúlt időszakban jelentős forráskivonást szenvedett el. A Vidékfejlesztési Program nemzeti kiegészítése az EU-ban jelenleg Magyarországon a legkisebb. A korábbi 25 százalékos mértékkel szemben mindössze 15 százalék nemzeti forrást ad a költségvetés az EU-s fejlesztési források mellé, ami a programozási ciklusban mintegy 150 milliárd Ft hiányt jelent. A vidékfejlesztésre beadott pályázatok egy része több mint egy éves nem került visszaigazolásra. A pályázható címekre tervezett összegekre pedig nincs érvényes pályázat.

MOSZ sürgős intézkedést javasol a pályázók kiértékelésére. Javasolja, hogy a fel nem használt keretek terhére és a nemzeti kiegészítés megemelésével induljon a

„jövedelem biztonsági alap és kezdődjenek meg a víztározó és vízelvezető csatorna építkezések, vagy állattenyésztési kapacitás bővítési célú pályázatok.

A nemzeti támogatások között domináló átmeneti támogatások 2020-al megszűnnek, ami több tízmilliárd forint összegű forráskiesést okoz. 2019-ben és 2021-ben emellett jó néhány nemzeti támogatás – köztük a kiemelt jelentőséggel bíró állatjóléti támogatások - brüsszeli jóváhagyása is lejár, ami különösen a baromfi és sertés ágazatban jelenthet problémát. Emellett az őstermelői adó- és kedvezményrendszer fenntarthatósága is kétséges. Javasoljuk, hogy az új kormánynak tekintse át a 2014-2020 közötti EU-s ciklus hátralévő időszakában lejáró támogatási formákat és vállaljon garanciát az így kieső források pótlására.

Javasoljuk, hogy az új kormány vállaljon kötelezettséget arra is, hogy a jövőben a fejlesztési támogatásoknál versenytársainkkal legalább azonos mértékű kiegészítést biztosít.

A 2021-2027. évi uniós költségvetési ciklusban várhatóan támogatáscsökkenéssel kell szembe nézni, ami a termelők jövedelempozícióját jelentős mértékben ronthatja. Ez még inkább előtérbe helyezi a mezőgazdaság versenyágazati megközelítését, a hozzá adott érték és a hatékonyságnövelés szempontjainak minél szélesebb körű érvényesítését. Ezért a MOSZ támogatja az EU azon törekvését, mely a szociális és az árutermelő mezőgazdaság éles szétválasztását célozza. A szociális gazdaságokat – elismerve funkcióikat - a mai eszközrendszerrel hatásosabb intézkedésekkel kell támogatni és védeni. Ennek keretében a MOSZ kezdeményezi, hogy a következő EU-s költségvetési ciklusban Magyarország éljen a kistermelői általános egységes maximumával.

Az árutermelő szereplők esetében az EU prioritásainak megfelelő, a versenyképességet, az innovációt és a fenntarthatóságot szem előtt tartó, szektor- és versenysemleges feltételeket és követelményeket tartalmazó szabályrendszerre, valamint egyenrangú – vállalkozási formától független – támogatáspolitikai megközelítésre van szükség.

Az őstermelők helyzetét rendezni kell. Jelentős részük alacsony jövedelemtermelő képességgel rendelkezik, a mezőgazdasági tevékenységet más megélhetési lehetőség híján kényszerből végzi. Emiatt a MOSZ javasolja, hogy a rászorulókat minden adó és támogatáspolitikai eszközzel segítsék. A visszaélések megelőzése érdekében azonban az átláthatóságot minden eszközzel biztosítani kell.

A feketegazdaság aránya a mezőgazdaságban nagyobb, mint a nemzetgazdaság egyéb ágazataiban. Az elmúlt években több kormányzati lépés is történt, amelyek mind a feketegazdaság visszaszorítására irányultak. Ezek közül leginkább azok az intézkedések jártak átfogó eredménnyel, amelyek nem egy-egy alágazatra, illetve egy-egy termékre terjedtek ki, hanem általánosan minden szereplőt érintettek (pl.:

EKÁER). A fordított adózás rendszere a gabonafélék és olajos magvak vonatkozásában 2018. december 31-ét követően nem alkalmazható tovább. Javasoljuk, hogy az áfával kapcsolatos visszaélések megakadályozása érdekében a gabonafélék és olajos magvak vonatkozásában is vezessék be az 5 százalékos adómértéket.

5. Növénytermesztés

Magyarországon a nitrát érzékeny területek aránya a legutóbbi felülvizsgálatot követően mintegy 70 százalékra nőtt, ami egyrészt jelentősen meghaladja az uniós átlagot, másrészt szakmailag sem indokolt. A nitrát érzékeny területek művelése ugyanakkor komoly kööttségekkel jár, ami egyúttal jelentős versenyhátrányt is okoz a hazai termelőknek. Javasoljuk a következő felülvizsgálat esedékességekor a nitrát érzékeny területek csökkentését.

A mezőgazdasági szárítók folyamatos működése kiemelten fontos a növénytermesztési termékek vonatkozásában. A földgáz rendszerhasználati díjakhoz kapcsolódó szabályozás azonban a szárítók működtetését jelentősen megnehezíti. Pozitívum, hogy a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) már korábban módosította a – jelentős problémát okozó – előírást, így az új szabályozás szerint a novemberi, decemberi hónapokban a kedvezőtlen betakarítási körülmények során, az előző 0 C fokot jelentő határ-érték helyett, -5 C fokig terjedő átlaghőmérsékletű napokon is használhatóvá vált a földgázüzemű terményszárítók üzemeltetése büntetőtarifa nélkül. Ugyanakkor az uniós előírás szerint a téli fogyasztási időszak – a nálunk alkalmazott november helyett - október 1-től a következő év március 31-ig tart, amit a hazai jogalkotó is átvett, amivel veszélybe került a – kedvezményes díjtételű, un. szezonális jellegű földgázvételezés rendszere. Javasoljuk, hogy a szezonális vételezési lehetőséget hosszabbítsák meg.

A mezőgazdasági terményszárítókat üzemeltető vállalkozások számára kötelezően előírták az un. energetikai szakreferens szolgáltatások igénybe vételét, ami jelentős többlet terhet okoz. Javasoljuk, hogy az előírást - amit szakami szempontok valójában nem indokolnak – az érintett agrárvállalkozások esetében szüntessék meg.

6. Állattenyésztés

Az állattenyésztés jelentős kihívásokkal küzd. A rendszerváltás óta az állattenyésztés-növénytermesztés aránya végletesen megbomlott, előrelépést azóta sem sikerült elérni. Az állattenyésztés fejlesztése, az állatállomány növelése kormányokon átívelő, folyamatosan visszatérő célkitűzés, hiszen a növénytermesztéssel szemben az ágazat munkaerő felhasználása nagyobb, az állati termékek hozzáadott értéke magasabb és az állattenyésztés tompítja a szántóföldi növénytermesztés piaci anomáliáit.

A magyarországi állatállomány nagy részét a szigorú állategészségügyi, állatjóléti és környezetvédelmi előírásokat maradéktalanul betartó, szakosított telepeken tartják, melyek működési környezete azonban bizonytalan. Ez a bizonytalanság a beruházások megtérülését is érdemben befolyásolja. Javasoljuk, hogy a vidékfejlesztési programban az ágazat számára biztosított fejlesztési és beruházási forrásokhoz való hozzáférés ne legyen STÉ korláthoz kötve, mérettől függetlenül, egyenlő feltételekkel pályázhassanak az állattenyésztők.

A sertésállományok PRRS mentesítése 2014. év elején indult el, azonban a mentesítési program várható gazdasági hatásai a mai napig nem egyértelműek. A PRRS mentes státusz jelenleg nem biztosít versenyelőnyt, azt a felvásárlók és feldolgozók nem honorálják, miközben a mentesség megszerzése anyagi terhet ró a sertésstartókra. Ráadásul az országos mentesség megszerzésének és fenntartásának sikeressége is kétséges. Javasoljuk a PRRS mentesítés eddigi folyamatainak és következményeinek az érintettek bevonásával történő szakértői szintű értékelését, ez alapján a program felülvizsgálatát, akár a felfüggesztését. Amennyiben a program nem kerül felfüggesztésre, javasoljuk, hogy a mentesítés alatt álló megyékben, a mentesítést elkezdő termelőknél – a szakmailag indokolt időpontig – tolják ki a mentesítési határidőket. A visszafertőződés megakadályozása érdekében javasoljuk, hogy Magyarország vezessen be importkorlátozást azokkal az országokkal szemben, melyekben a sertésállomány nem PRRS mentes.

7. Összefogás, együttműködés, termelői kiszolgáltatottság csökkentése

A sikeres agrárgazdasági modellek egyik jellemzője a világban mindenhol a termelési láncot behálózó együttműködési rendszerek, melyek érdemben kompenzálják a termelői kör gyenge érdekérvényesítő képességét és javítják a különböző termékpiacokon keletkező jövedelem igazságosabb eloszlását. Az európai példák azt mutatják, hogy ezek akkor lehetnek sikeresek, ha azok a termelők összefogásából nőnek ki, azaz horizontális, alulról építkező szerveződésként jönnek létre.

A termelői kiszolgáltatottság hazánkban növekszik, ugyanakkor az együttműködések kialakításának több gátja is van. Ezek egy része a termelők attitűdjére vezethető vissza, ugyanakkor a legtöbbször szabályozási hiányosság vagy éppen tiltás is áll a háttérben, mint például az áfa fizetési kötelezettség beállta az Áfa törvényben vagy a hitelezési tevékenység korlátozása a Hpt. törvényben. A MOSZ az alulról jövő kezdeményezések kibontakozását segítő jogi, adózási feltételrendszer kialakítását, illetve az akadályok lebontását javasolja. Olyan együttműködésnek látszó függési rendszer létrehozása, ahol a mezőgazdasági alapanyagtermelés a jelenleginél is kiszolgáltatottabb helyzetbe kerül, álláspontunk szerint nem alkalmas a termelői kiszolgáltatottság kezelésére.

A termelői kiszolgáltatottság és a termelési láncoknál megfigyelhető jövedelem osztozkodási anomáliák az együttműködések erősítése mellett a jogalkotó közvetlen beavatkozásával is csökkenthetők. A fizetési fegyelem erősíthető, a termelői károk minimalizálhatók és az egyenlőtlen feltételeket tartalmazó értékesítési szerződések visszaszoríthatók erősebb törvényi garanciák és megfelelő elrettentő mértékű szankciórendszer alkalmazásával. Javasoljuk „a mezőgazdasági termékpiacok szervezésének egyes kérdéseiről, a termelői és szakmaközi szervezetekről szóló 2015. évi XCVII. törvény” átfogó módosítását.

Javasoljuk, hogy a jogalkotó szerezzenek érvényt annak a törvényi előírásnak, amely szerint a termékértékesítési szerződésnek tartalmaznia kell a fizetésre kötelezett késedelmes teljesítése esetére a fizetésre kötelezettnek a pénzforgalmi szolgáltatója részére adott, beszedési megbízás teljesítésére irányuló hozzájárulását, felhatalmazó nyilatkozatát.

Az egyes vállalati csődök kapcsán a termelői károk minimalizálása és a termelők értékesítési biztonságának növelése érdekében javasoljuk, hogy az egy éven belül fizetési késedelembe eső vállalkozások számára kötelező legyen megfelelő biztosítékok (bankgarancia, letét stb.) nyújtása az átvett áruk ellenértékének fedezeteként.

A tejágazatban a folyamatos beszállítás miatt a gyakorlatban generálisan nem érvényesül a 30 napos fizetési határidő. Javasoljuk előírni, hogy a termelő kérésére a felvásárló, illetve feldolgozó köteles legyen biztosítani a kéthetes elszámolás lehetőségét.

A sertéságazatban a feldolgozóknak az EU-s előírások okán a feldolgozandó húst minősítenie kell. A minősítés eredménye a felvásárlási árakat is befolyásolhatja. A minősítés eredményéről a termelők azonban csak utólag értesülnek, így nincs lehetőségük a minősítés folyamatát, illetve az eredményeket érdemben vitatni. Javasoljuk olyan egységes, objektív és ellenőrizhető, jogszabály által meghatározott sertésminősítési rendszer bevezetését, amely garantálni tudja az adatok tényszerűségét, kizárja a feldolgozók erőfölénnyel való visszaélésének lehetőségét,

megteremti a feltételeit, hogy a termelők valós időben, nyomon követhető módon értesüljenek a minősítés eredményéről. Javasoljuk emellett egy független, hatósági jogkörrel felruházott szervezet létrehozását is, amely a minősítés folyamatát ellenőrizné.

Az elismert termelői csoportok meghatározó hányadánál közel egy évvel a támogatási kérelmük beadása után sem született még döntés. Ez gyakorlatilag ellehetetleníti a működésüket. Nem tudják megvalósítani az 5 éves üzleti tervüket, mivel a vállalt beruházásokat támogatás hiányában nem tudják finanszírozni. Lassan másfél – kétéves lemaradásban vannak, ami az elismerésük megtartását is fenyegeti. Napi működési problémákkal küzdenek, nem kapnak hivatalos iránymutatást, hogy hogyan kezeljék a helyzetet. A működési tervüket csak korlátozott számban módosíthatják, a vállalt beruházásokat meg kellene valósítaniuk, de az is kérdéses, hogy hozzájuthatnak e az öt évre betervezett támogatáshoz, vagy a támogatói döntés késedelme miatt csak három – négy évnyi támogatást tudnak lehívni. Javasoljuk, hogy a támogatói döntést mihamarabb hozzák meg.

A termelői szerveződések helyzete hosszútávon csak akkor rendeződhet, ha hazánkban is megvalósul az a nyugat-európai gyakorlat, amely szerint a mezőgazdasági alapanyagok élelmiszeripari feldolgozása is – részben – termelői tulajdonba kerül. A helyzet elősegítése érdekében a MOSZ javasolja állami és EU-s forrásokból csak termelői tulajdonban vagy szövetkezeti (termelők tulajdonban) keretben létesüljön élelmiszeripari és kereskedelmi kapacitás. A kedvezmények összegét pedig a teljes üzemidőre fel nem osztható vagyonba kell helyezni.

8. Intézményrendszer

A MOSZ üdvözli, hogy a Vidékfejlesztésért Felelős Államtikárság az Agrárminisztériumhoz került. Az agrár intézményrendszer azonban még mindig széttagolt, az egyes részfeladatok különböző minisztériumokhoz tartoznak, ami megakadályozza a szakmapolitikai ügyek egységes szemléletű és „házon belüli” kezelését és rendezését. Javasoljuk, hogy a vízügyet, az állat- és növényegészségügyet, az agrárszakképzést, valamint a Mezőgazdasági Kifizető Ügynökséget helyezték újra a mezőgazdaságért felelős miniszter szakmai irányítása, felügyelete és ellenőrzése alá.

Javasoljuk az ágazati érdekegyeztetés rendszerét újra szervezni. A fórumok (FÖVÉT, termékpálya bizottságok, stb.) nem csak az érintettek eltérő nézőpontjaink ütköztetését tesz lehetővé, de szakmai műhelyként működtek és az információcsere elsődleges színterei, ahol egy esetleges probléma kapcsán az érintettek bevonásával gyorsan lehet konszenzusos megoldást találni.

A Nemzeti Agrárkamara a törvény erejénél fogva köztestület, amely a tagságához, illetve a tagsága által végzett tevékenységhez kapcsolódó közfeladatot lát el. A

MOSZ azt javasolja, hogy a kötelező tagság intézménye szűnjön meg, s a tagság önkéntes legyen, mint a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara esetében.

9. Bürokrácia

A mezőgazdasági vállalkozások számára a bürokratikus terhek nagyobbak, mint a nemzetgazdaság egyéb ágazataiban. Az eljárási, ügyintézési rendet javasolt tovább egyszerűsíteni, melynek keretében a valóban egyablakos ügyintézés kiépítése érdemi lépés lenne.

Az ügyintézési határidő a termőföld értékesítésénél minimum hat hónap, de az adás-vétel éveig is elhúzódhat. Ez indokolatlanul hosszú idő, nem kedvező sem az eladónak, sem a vevőnek. A MOSZ javasolja, hogy a jogalkotó jelentős mértékben csökkentse a föld adás-vételi szerződések átfutási idejét és költségeit.

A mezőgazdasági szereplők számára súlyos és gyakori problémát jelent az egyes hivatalok felemás jogértelmezése is, például a földhivatali osztályok nem egységes jogszabály-alkalmazási gyakorlata. A MOSZ javasolja, hogy értelmezési kérdésekben egységes útmutatókkal és iránymutatásokkal – szükség esetén jogalkotással - szüntessék meg a területspecifikus jogértelmezést, illetve - alkalmazást.

A MOSZ javasolja a földhasználati nyilvántartás megszüntetését. A termőföld tulajdonával és használatával kapcsolatos törvények 1999-től tartalmazzak rendelkezéseket a földhasználati nyilvántartással kapcsolatban. Az intézmény bevezetésének szükségességét egyfelől a zsebszerződések láthatóvá tételében, másfelől az agrártámogatások igénybevételének feltételét jelentő földhasználat megbízható igazolásában jelölték meg. Azonban a nyilvántartás nem járult hozzá az úgynevezett zsebszerződések felderítéséhez és az uniós támogatások igénybevételének alapjául sem szolgál, mivel hazánkban is a MePar lett a támogatás igénylésének alapja.

Budapest, 2018. március 29.

**MOSZ
Ügyvezető Elnöksége**